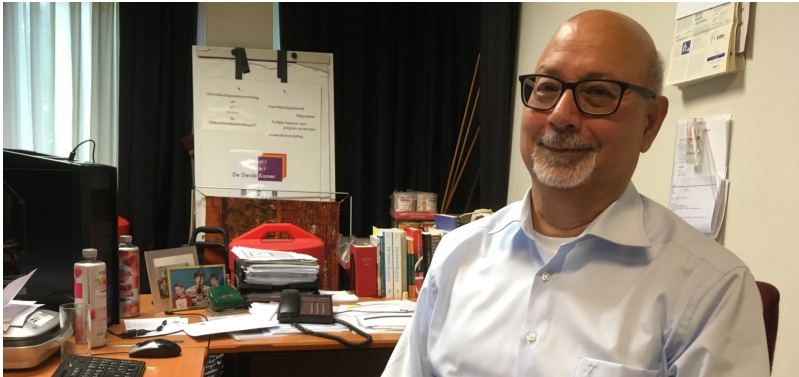

Afscheid Frank Soeterik

door Frans van Galen

Praten met de directeur van het Missiebuero Roermond Frank Soeterik is ‘a trip down to memory lane’. Geen wonder als je 35 jaar collega’s bent. Binnenkort wordt hij ‘gepromoveerd’ tot ex-collega want het pensioen wenkt. “Ik heb het uitgerekend en kom uit bij 7 juni, 12.00 uur: dan is het over en uit”! Een gesprek bij een afscheid...

Ieder einde kent een begin. In het geval van Frank Soeterik kun je spreken over een toch wel verrassende start. Want hoe komt een gestudeerd doctorandus biologie bij een organisatie als het bisdom Roermond terecht? Frank beschrijft de wondere weg. “De eerste administrateur van het Missiebuero, de heer Verstraelen, was de vader van een studievriend op de universiteit van Nijmegen. Via dat contact kwam ik in contact met Wim van der Valk die destijds leiding gaf aan onder andere het Missiebuero. Er bleek gewoon een goede klik tussen ons te zijn. Dat werd van belang toen ik tussen twee wetenschappelijke onderzoeken aan de universiteit een half jaar iets anders moest gaan doen. Besluitvaardig als hij was, greep Van der Valk direct zijn kans. Hij kon goed iemand gebruiken om mee de administratie van het nog jonge Missiebuero te helpen opzetten. Of ik daar geen trek in had. Ik zag het als een goede overbruggingsperiode dus ik stemde toe. Het werk bij het Missiebuero, het contact dat ik kreeg met mensen binnen en buiten de organisatie, dat beviel me heel goed. Wat ik deed werd gewaardeerd en dus werd dat halve jaar met een jaar verlengd om tenslotte omgezet te worden in onbepaalde tijd. In augustus 1983 trad ik dus vast in dienst.”

Mensen helpen

Frank vond het werkgebied boeiend. “Ik werd geraakt door de verhalen van mensen die anderen waar ook ter wereld proberen een ander, beter leven binnen te leiden. Natuurlijk ook door de omstandigheden waarin zo vele mensen in de missie moeten leven. Het betekent globaal gezien een proberen veel voor hen te bereiken, terwijl er maar weinig of geringe middelen ter beschikking staan. Bovendien had het werk ook een belangrijk raakvlak met wetenschappelijk werk in de biologie: ook voor wetenschappers is het belangrijk dat ze door hun werk mensen kunnen helpen. Mensen helpen: het loopt als een rode draad door mijn werkzame leven...”

Het ‘pompverhaal’...

De omstandigheden waaronder hij bij het bisdom terecht kwam, waren niet ideaal te noemen in een tijd dat het ook in de ‘missiewereld’ behoorlijk rommelde. “Toen ik hier terecht kwam, kende ik bisschop Gijsen en het bisdom Roermond alleen uit de krantenberichten. Dat heb ik hem bij ons kennismakingsgesprek ook eerlijk gezegd: dat ik veel over hem gelezen had maar nu benieuwd was naar zijn standpunten en dan vooral op

missiegebied. Hij moest lachen... Maar hij legde haarfijn uit waarom hij deed wat hij deed en vanuit welke visie hij zijn verantwoordelijkheid op missionair gebied wilde nemen. Het bleek dat hij vanuit verschillende hoeken verhalen van missionarissen hoorde die een zaak gemeen hadden: hun hulpvragen werden zeer eenzijdig beoordeeld en vervolgens afgewezen. Duidelijk werd dat aanvragen alleen gehonoreerd werden als het sociaal-economische projecten betrof. Dan was er van alles te halen bij de subsidieverleners. Maar als een aanvraag ook was het maar een beetje pastoraal getint was, dan werd de vraag direct afgewezen. Dat ging heel ver, zoals ik zelf moest ervaren. Kijk een waterpomp slaan of installeren, dat was geen probleem. Maar als die pomp op het terrein van de kerk bleek te staan, dan werd het een heel ander verhaal. Tot op zekere hoogte kon ik begrip opbrengen voor dit beleid van de missionaire organisaties. Omdat zij stelden dat zij voor een flink deel afhankelijk waren van overheidssubsidies en daardoor echt kerkelijke projecten niet konden ondersteunen. Maar het 'pompverhaal' - en dat is maar één voorbeeld - dat ging toch echt te ver. Maar zoals gezegd: de mensen in de missie begrepen geen snars van de scheiding die werd aangebracht tussen puur sociaal economische en pastorale projecten. Naar hen luisterend werd besloten dat ons bisdom bij het missionaire werk een eigen koers zou gaan varen waarin ook plaats was voor kerkelijk-pastorale projecten. Bovendien werd ons toen duidelijk dat overheidssubsidies voor projecten die door kerkelijke organisaties in de missie werden uitgevoerd, zeker wel verleend werden."

Evangelie staat centraal

Voor de werkzaamheden van het Missieburo werd een beleidsplan opgesteld dat in de voorbije bijna 40 jaar niet wezenlijk bijgesteld hoefde te worden. "In feit wordt dat beleid bepaald door de mensen in de gebieden die wij proberen zo goed als het ons mogelijk is te helpen. Wij hadden en hebben geen eigen projecten die wij vanuit hier naar ginder katapulteren. Waar wij ons voor inzetten zijn allemaal projecten van de mensen zelf. Kort gezegd komt het erop neer dat we kleinschalige projecten ondersteunen op lokaal niveau. Niet met overheden dus maar wel onder de vlag van de lokale kerk en met medeweten en instemming van de plaatselijke bisschop. Dat biedt garanties en maakt ook beter controle mogelijk van de gelden die we ter beschikking stellen. "

Een tijdje voordat Frank bij het Missieburo kwam werken, was Tante Post een tijdje zijn werkgever. Zijn collega's waren verbaasd en onthutst toen zijn verandering van werkomgeving bekend raakte. 'Ga jij bij bisschop Gijsen werken'? Frank krijgt nog pretoogjes als hij het vervolg vertelt. "Ja," zei ik, "het is toch eigenlijk hetzelfde als hier: je gaat naar kantoor en je doet je werk. Alleen: op het bisdom moeten we rondlopen in acolietenkleding... Ze geloofden het nog ook...!"

In ernst komt hij hier toch even op terug. "Het werk hier is zo afwisselend en intensief, dat alleen al maakt het meer dan de moeite waard. En ja, enerzijds is ook het bisdom een bedrijf met zijn eigen mogelijkheden en moeilijkheden. Maar voorop staat het uitgangspunt: bij alles staat het Evangelie centraal. Daarom is het voor mijn gevoel meer dan alleen maar werk, het geeft er een bepaalde meerwaarde aan. Dat is ook de reden dat ik zo lang bij het Missieburo gebleven ben."

Stem geven aan...

Na het vrij plotse vertrek van kanunnik Wim van der Valk werd Soeterik gevraagd diens taak bij het Missieburo op zich te nemen. "Het was niet gemakkelijk, maar Van der Valk heeft me goed de wegen gewezen en me geleerd waar het om gaat. Een van de belangrijkste lessen: onderhoud zo goed en zo nauw als mogelijk contacten met zoveel mogelijk missionarissen en ander missiewerkers. Je moet een klankbord voor hen zijn, dan pas kun je goed stem geven aan de mensen in de missie voor wie je werkt. Zie hun vragen niet door je eigen westerse bril, maar kijk waar zij aangeven dat hun problemen liggen. Dan pas kun je goed en verantwoord helpen om die problemen aan te pakken. Het waren goede lessen maar het enige jammere is dat we zo beperkt zijn in de mogelijkheden om de mensen in de missie onder de armen te grijpen."

Een ander fundament onder het werk van het Missieburo noemt Soeterik "de encyclieken van de pausen die

betrekking hebben op het missionaire werk. Zij zijn voor ons de leidraad hoe te werken. Je geeft tenslotte gestalte aan de missionaire opdracht van de Kerk. De ondersteuning van de geloofsverkondiging in de meest ruime zin van het woord waar ook ter wereld staat niet voor niets als eerste doel in onze statuten vermeld. Dat is denk ik ook een van onze sterke punten: wij schamen ons er niet voor om kerkelijk te zijn. Die duidelijkheid stralen wij ook uit in bijvoorbeeld de contacten met scholen die wij bezoeken. Dat wordt ook gewaardeerd.”

Aanpassen...

In de voorbije 35 jaren hebben er ontwikkelingen plaatsgevonden die een nieuwe samenwerking tussen diverse missieorganisaties en –instanties mogelijk maakten. “Dat”, zo zegt Frank daarover, “herstel van de samenwerking is al onder bisschop Gijsen ingezet en onder bisschop Wiertz voortgezet. Eind jaren 90 was er al een heel ander beeld dat in de beginjaren 80. De contacten waren gegroeid en gesprekken met de Pauselijke Missiewerken bijvoorbeeld weer mogelijk die ook tot resultaten leidden. Eind jaren 90 waren de verhoudingen door de bank genomen weer genormaliseerd. Wat ons betreft is het missiebeleid formeel hetzelfde gebleven en ook de criteria die wij hanteren bij het ondersteunen van projecten. Organisatorisch veranderde er wel het een en ander omdat dat nodig was. We kregen bijvoorbeeld een speciale vicaris voor missiezaken en interreligieuze dialoog, een eigen missieraad, een projectencommissie. Dat was een vanzelfsprekende ontwikkeling, vooral omdat het aantal hulpvragen voor projecten voortdurend een stijgende lijn lieten zien. Daar moesten we de organisatie aan aanpassen.”

Missionair bewustzijn

Dat is ook een van de ‘pijnpunten’ als Frank zijn loopbaan overziet. “Er zijn in de voorbij bijna 40 jaren natuurlijk accentverschuivingen, maar er is nog altijd een groot verschil tussen rijke en arme landen en de achterstand in de Zuidlanden is nog altijd groot. Veel te groot. Daarom hebben wij de plicht om hen te helpen. Een plicht die blijvend is.”

Dat missionaire bewustzijn levend houden, is een belangrijk aandachtspunt geweest in de voorbije jaren, onderstreept hij. “Daarin spelen de MOV (Missie-Ontwikkeling-Vrede)groepen in de parochies een belangrijke rol. Alleen driegt die rol kleiner te worden omdat binnen de parochies ook bij die groepen de vergrijzing toeslaat. Daarbij is de belangstelling voor de mensen in nood veranderd. In die zin dat de vrijgevigheid blijft, maar de instelling van de gever is veranderd. Mijn stelling is: vroeger zocht jij de donateur, nu zoekt de donateur naar een specifiek doel en de organisatie die daarvoor ijvert. Daarom moet je met een goed verhaal naar buiten treden waaraan mensen zich willen verbinden. Het is mijn overtuiging dat de sociale media in het hele proces een belangrijke rol zullen spelen. Daarom pleit ik ervoor om ons meer en meer op het gebruik van deze media toe te leggen; via deze media ons goede en eerlijke verhaal te verspreiden, proberen een vertrouwensrelatie met de ontvangers van deze berichten op te bouwen en te laten zien dat je waarmaakt wat je zegt. In de mate van het mogelijke zijn we deze weg al ingeslagen en ik merk aan reacties dat die aanslaat. Bovendien: de overheid trekt zich steeds meer als subsidieverstrekker terug en dus wordt het voor de organisaties achter de goede doelen steeds meer een vissen in dezelfde vijver. Daarom is de concurrentie op het gebied van de ‘goede doelen’ moordend en moet je je duidelijk onderscheiden. Een belangrijke taak, denk ik, voor de nieuwe directeur van het Missieburo.”

Evangelische opdracht

Hij zegt soms het gevoel te hebben dat we in de bereidheid om de Zuidlanden te ondersteunen, “één stap vooruit zetten, en dan weer twee stappen achteruit. Niet dat ik pessimistisch ben maar de inhaalslag die nodig is, verloopt toch wel tergend langzaam. Ten diepste zijn we te egocentrisch bezig. We mogen en moeten beseffen dat wij moeten minderen zodat anderen op deze wereld dezelfde kansen krijgen op een beter leven. Want alleen samen kunnen wij een betere aarde maken...! Dat dat bewustzijn mag groeien, dat is een van de belangrijkste opgaves waarvoor het Missieburo Roermond zich vanaf zijn ontstaan gesteld weet. Ook omdat het een evangelische opdracht is. Binnen de mate van het ons mogelijke moeten we het geweten van de mensen zijn. Als ik daar een bijdrage aan heb kunnen leveren, dan kijk ik met trots terug op de voorbije 35 jaar en kan ik met

overtuiging zeggen: het waren heerlijke jaren!”